

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 11 (13)
2025**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 11-son 2025 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

11

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2025

MUNDARIJA

Жанназарова Г.К., Кодиржонов Ш., Миркомиллов Д. Инфраструктура экологии: мировой опыт и перспективы для Узбекистана.....	7
Бабаханова Д.Р. Цифровая трансформация промышленности: инновации, которые определяют будущее.....	15
Raxmatullaev A.X. Neft-gaz sanoati korxonalarining samaradorligini oshirishda investitsion faoliyatni takomillashtirish.....	18
Кадинова Д.Ш. Фосфогипс чиқиндисиди асосида олинадиган гипсли боғловчининг техник-иктисодий самарадорлик кўрсаткичлари.....	22
Исраилова Д.К. Иқтисодиётда аёллар бандлигини ташкил этишга назарий қарашлар...	24
Мирсаидова Ш.А. Зарубежный и отечественный опыт повышения эффективности строительных компаний.....	29
Солиева Г.А. Туризм и цифровые технологии.....	35
Қобилов Ш. Янги Ўзбекистоннинг “Яшил” тараққиёт йўли” — хавфсизлик ва фаровонлик омили.....	39
Boboyev A.Ch. Hududlarda agrosanoat majmuasini klaster asosida ishlab chiqarishini tashkil etish	46
Жураханов М.Э. Концептуальные основы устойчивого развития малого бизнеса и предпринимательства Узбекистана.....	50
Ismatov R.O. Sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish tizimini samaradorligini oshirish.....	55
Шокирова Г.М. Суть и особенности управления цифровым маркетингом и его значимость для организации бизнес-процессов на промышленных предприятиях.....	60
Anafiyyayev A.M. Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda sanoat tarmog'i salohiyatining roli.....	65
Mirzayev S.A. O'zbekiston qurilish sanoatida strategik boshqaruv.....	69
Sattikulova G.A. To'qimachilik sanoatini rivojlantirishni hududiy xususiyatlari yuzasidan ilg'or xorij tajribasi.....	72
Ubaydullaev K. Qoraqalpog'iston Respublikasi qishloq xo'jaligida moddiy-texnika resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish zahiralari.....	76
Quvondiqova G.S. “International experience: the interrelationship between industrial investments and economic growth”.....	80
Сапаров И.Ў. Европа иттифоқининг рақамли платформаларни тартибга солиш тажрибаси: Digital Markets Act (DMA) ва Digital Services Act (DSA).....	84
Saidaxmedov N.X. Raqamli texnologiyalar asosida yengil sanoat korxonalarida mehnat unumdorligini oshirish mexanizmlari.....	90
Pardayev T.N., Jo'rayev J.J., Usmonov Sh.E. Bojxona to'lovlaridan beriladigan imtiyozlarning samaradorligini oshirish yo'llari.....	94
Eraliev A.A. Efficient utilization of digitalization to enhance productivity in Uzbekistan's enterprises.....	99
Соҳибназаров А.А. Ўзбекистонда исломий молия тизимининг шаклланиши ва ривожланиш босқичлари: хронологик ёндашув.....	103
Karimova N.Y. Raqamli transformatsiya va mehnat unumdorligi o'sishining iqtisodiy rivojlanishga ta'siri: O'zbekiston misolida empirik tahlil.....	107
Usubjonov Z.V. Bank xizmatlari bozorini rivojlanishda marketing strategiyalaridan foydalanish.....	110
Jo'raboyev H.X. Analysis of economic and financial indicators of small business entities in the construction sector.....	113
Ziyodullaev S.M. Modern approaches to reducing liquidity risk in managing bank passive operations and harmonization with international standards.....	117
Хайдаров Х.У., Рахмонов Д.Р. Молиявий инқироз оқибатлари ва уларни олдини олиш чора-тадбирлари ахамияти.....	120

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 11-son 2025 yil

Achilov A.N. Aktuar uslublarning aktualligi.....	125
Berdiyarov B.T. O‘zbekiston tijorat banklari uchun sun’iy intellektga asoslangan kredit riski va likvidlikni boshqarish.....	127
Nishonboyev D.E. Directions for improving the business environment in Uzbekistan.....	132
Юлдашева Г. Основные направления повышения эффективности управления деятельности предприятий оптовой (розничной) торговли.....	136
Jumanazarova G. Investitsion siyosatni amalga oshirishda xorij tajribasi.....	138
Амбарцумян А.А. Некоторые проблемы внедрения возобновляемых источников в генерацию энергии.....	142
Yangiboyev U.A. Chakana savdo tarmoqlarini raqamlashtirish yo‘nalishlari	146
Холматов Б., Абдукаххорова З. Ижтимоий давлат моделлари	150
Mambetjanov Q.Q. Kambag‘allikni qisqartirishda inson kapitali omilidan samarali foydalanish yo‘nalishlari	154
Nigmatova D.Z., Amanov E.G’. Talant management tizimi – inson resurslarini boshqarishda innovatsion yondashuv sifatida	159
Xalmirzayev A.A., Shodiyeva N.H. Agroturizmni rivojlantirishning xalqaro tajribalari va undan O‘zbekistonda foydalanish imkoniyatlari	162
Normurodov X.E., Abduxalilov S.A. O‘zbekiston iqtisodiyotining barqaror o‘shida inson kapitalining ahamiyati	167
Мусаева Д.Д. Основные принципы и подходы к стратегическому управлению	172
Гайбуллаев Ф. Коррупциядан қарши мурасасиз муҳит яратиш борасида кенг қўламли ислохотлар стратегияси.....	175
Mirzayev B.S. Bank sektorida kredit xavflarini baholashning yangi usullari: PD–LGD–EAD integratsiyalashgan modeli.....	180
Ruzmanov Sh.U. Oziq-ovqat korxonalari mahsulotlari raqobatbardoshligini boshqarish samaradorligini baholash usullari.....	183
Xasanova X.F. Islomiy moliyalashtirishda buxgalteriya hisobi va audit tekshiruvlarini uyg‘unlashtirish.....	187
Baxtohunova D.N. Mijoz - bank uchun emas, bank- mijoz uchun. (Mijozning o‘rniga o‘zingiz o‘tiring...).....	191
Ikromov A.Sh. Yangi O‘zbekistonda oziq-ovqat korxonalarida mahsulot raqobatbardoshligini boshqarish amaliyotini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash xususiyatlari.....	195
Abdumo‘minov A.A. Sanoat korxonalari raqobatbardoshligiga ta’sir etuvchi omillar.....	200
Murtazayev I.B. Zarafshon mintaqasida agrar salohiyat va qayta ishlash infratuzilmasini rivojlantirishning oziq-ovqat xavfsizligiga ta’siri.....	207
Абдухамидова Ф.Б. Факторы, влияющие на намерение пользователей оформлять цифровые подписки.....	212
Juraev D.A. Sanoat korxonalari ishlab chiqarish samaradorligini oshirish.....	215
Захирова Г.М. Ўзбекистонда тиббий туризмни ривожлантириш масалалари.....	218
Tursunov M.B. Tadbirkorlik risklarining mohiyati, mazmuni va turlari.....	223
Danabekov A.S. Yangi O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirish - davlat siyosatining ustuvor masalasi sifatida.....	230
Кадырова И.В. Работы особенности регионального туристического кластера.....	233
Ro‘zimatova Sh.B. Xorazmda gastronomik turizmni rivojlantirish.....	237
Doniyev Sh.O’. Global iqtisodiy integratsiya sharoitida to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar jalb qilish: mavjud imkoniyatlar hamda to‘siqlar.....	240
Давлетов Ж.М. Зарубежный опыт управления качеством пассажирских перевозок на железнодорожном транспорте.....	244
Aripov O.A. Sharqda buyuk mutafakkirlarning asarlarida «tadbirkorlik» tushunchasi mohiyatining yoritilishi.....	248
Turebekov A.A. Jahon bozor iqtisodiyotida ishlab chiqarish xarajatlarini tartibga solishning nazariy jihatlar.....	253

TPM asosida profilaktika ishlarini kuchaytirish va logistik jarayonlarni qayta ko‘rib chiqish zarur. Energiya sarfi va texnologik to‘xtashlarning qisqarishi ham raqamlashtirishning (MES, ERP, IoT) joriy etilishi bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, real-time monitoring korxonada aniq qaror qabul qilishni tezlashtiradi.

“O‘zkabel” AJ uchun ishlab chiqarish jarayonini optimallashtirishning kompleks yondashuvi — texnik modernizatsiya, tashkiliy qayta injeneriyalash va raqamli boshqaruv platformalarining birgalikda amalga oshirilishini talab qiladi. Taklif etilgan chora-tadbirlar natijasida korxonaning tannarxni kamaytirishi, ishlab chiqarish hajmini oshirishi va umumiy resurs samaradorligini etarlicha yaxshilashi mumkin. Bu esa korxonani ichki va tashqi bozorlarda raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Womack, J. P.; Jones, D. T. *Lean Thinking: Banish Waste and Create Wealth in Your Corporation*. New York: Simon & Schuster, 1996. – 352 p.
2. Porter, M. E.; Heppelmann, J. E. How Smart, Connected Products Are Transforming Competition // *Harvard Business Review*. – 2014. – №11. – P. 64–88.
3. Ikramov, M. A. Sanoat iqtisodiyoti. – Toshkent: “Iqtisodiyot”, 2020. – 356 b.
4. Burxanov, A. U. Ishlab chiqarish samaradorligi asoslari. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2021. – 284 b.
5. Iminov, T. K. Resurslardan samarali foydalanishning iqtisodiy mexanizmlari. – Toshkent: “Universitet”, 2019. – 240 b.

УДК:338.48

ЎЗБЕКИСТОНДА ТИББИЙ ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ

ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ МЕДИЦИНСКОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ

ISSUES OF DEVELOPMENT OF MEDICAL TOURISM IN UZBEKISTAN

Захирова Г.М. ЎЗМУ, Иқтисодиёт назарияси кафедраси катта ўқитувчиси

Аннотация

Мазкур мақолада тиббий туризмнинг моҳияти, унинг жаҳон ва миллий миқёсдаги аҳамияти, шунингдек, Ўзбекистонда мазкур соҳани ривожлантириш имкониятлари ва асосий йўналишлари таҳлил қилинган. Тиббий туризмни ривожлантиришда халқаро стандартларни жорий этиш, инфратузилмани яхшилаш, кадрлар салоҳиятини ошириш ва рақамли технологияларни қўллашнинг ўрни ёритилган.

Калит сўзлар: тиббий туризм, соғлиқни сақлаш тизими, халқаро стандартлар, инфратузилма, рақамли технологиялар, кадрлар салоҳияти, иқтисодий ривожланиш.

В данной статье проанализированы сущность медицинского туризма, его значение в мировом и национальном масштабах, а также возможности и основные направления развития данной сферы в Узбекистане. Рассмотрена роль внедрения международных стандартов, улучшения инфраструктуры, повышения потенциала кадров и применения цифровых технологий в развитии медицинского туризма.

Ключевые слова: медицинский туризм, услуги здравоохранения, международные стандарты, инфраструктура, кадровый потенциал, экономическое развитие.

This article analyzes the essence of medical tourism, its significance at the global and national levels, as well as the opportunities and main directions for developing this sector in Uzbekistan. The

role of implementing international standards, improving infrastructure, enhancing human resource potential, and applying digital technologies in the development of medical tourism is discussed.

Keywords: medical tourism, healthcare services, international standards, infrastructure, human resource potential, economic development.

Ҳозирги глобаллашув шароитида туризм соҳаси жадал суръатлар билан ривожланмоқда ва унинг янги йўналишлари шаклланмоқда. Улар орасида тиббий туризм жаҳон иқтисодиётининг муҳим ва юқори рентабел соҳаларидан бирига айланиб бормоқда.

Тиббий туризм — бу фуқароларнинг профилактика, диагностика, даволаниш ёки реабилитация мақсадида бошқа мамлакатга сафар қилиши билан боғлиқ иқтисодий ва ижтимоий фаолиятдир. У нафақат соғлиқни тиклашга, балки миллий иқтисодиётнинг диверсификациясига ва янги иш ўринлари яратилишига хизмат қилади. Тиббий туризм орқали давлатга валют тушумлари кириб келади, меҳмонхона, транспорт, озиқ-овқат ва бошқа хизматлар тармоқлари ривожланади. Бу эса мамлакат иқтисодиётининг барқарор ўсишига ҳисса қўшади.

Сўнгги йилларда тиббий туризм тобора оммалашиб бормоқда, чунки одамлар ўз мамлакатларида мавжуд бўлмаган ёки қиммат бўлган сифатли ва қулай тиббий хизматлардан фойдаланиш мақсадида ҳамёнбоп хизматларни бошқа ҳудудлардан изламоқдалар. Тиббий туризм жарроҳлик амалиётлари, терапия, диагностика, саратонни даволаш, стоматология, аъзоларни кўчириш, репродуктив тиббиёт ва бошқа кўплаб хизматларни ўз ичига олади. Ҳиндистон, Таиланд, Туркия, Исроил ва Корея каби кўплаб мамлакатлар юқори сифатли тиббий хизматлари ва бошқа мамлакатларга нисбатан паст харажатлари билан машҳурдир.

Тиббий туризм қатор афзалликларга эга. Харажатларнинг нисбатан арзонлиги, даволаниш учун кутиш муддатининг қисқалиги, мослаштирилган муолажаларни олиш даражасининг юқорилиги, шунингдек, даволанишни дам олиш билан уйғунлаштириш имконияти шулар қаторига киради.

Шу билан биргаликда, тиббий туризм билан боғлиқ айрим муаммолар ҳам мавжуд. Масалан, тил билиш бўйича тўсиқлар, маданият бўйича фарқлар, тиббий хизматлар сифатига доир муаммолар, шунингдек, асоратлар юзага келган ёки натижалар қониқарли бўлмаган ҳолларда тиббий ёрдам олишдаги қийинчиликларни шулар таркибига киритиш мумкин. Умуман олганда, тиббий туризм орқали сифатли тиббий хизматларни ҳар томонлама қулай ва иқтисодий жиҳатдан мақбул тарзда олиш мумкин, аммо қарор қабул қилишда афзалликлар билан биргаликда вужудга келиши мумкин бўлган тўсиқ ва хавф-хатарларни ҳам инобатга олиш лозим.

Худудий хусусиятларига кўра, тиббий туризмни қуйидаги турларга ажратиш мумкин:

-ички тиббий туризм – беморлар тиббий хизматлар олиш учун ўз мамлакатлари ичида саёҳат қилишлари (масалан, махсус тиббий ёрдам олиш мақсадида мамлакатнинг бошқа шаҳарлари ёки ҳудудларига ташриф буюриш);

-кириш тиббий туризми – хорижлик беморлар тиббий хизматлар олиш учун мамлакатга келишлари (масалан, бошқа Марказий Осиё мамлакатларидан келган беморлар Ўзбекистонга тиббий ёрдам олиш учун ташриф буюриш);

-чиқиш тиббий туризми – беморлар тиббий хизматлар олиш учун ўз мамлакатларидан бошқа давлатларга саёҳат қилишлари (масалан, Ўзбекистонлик беморлар Туркия, Германия ёки Ҳиндистон каби мамлакатларга махсус тиббий ёрдам олиш учун ташриф буюришлари).

Ушбу тиббий туризм турининг ҳар бири ўзига хос афзалликлари ва хавф-хатарлари мавжуд бўлиб, беморлар тиббий ёрдам олиш учун бошқа мамлакатга саёҳат қилишдан олдин барча вариантларни пухта ўйлаб чиқишлари керак. Тиббий туризм учун мамлакат танлашда тиббий хизматлар сифати, даволанишнинг мавжудлиги ва нархи, шунингдек, тил ва маданий жиҳатлар муҳим омиллар ҳисобланади. Бундан ташқари, беморлар саёҳат билан боғлиқ хавф-хатарларни ҳам инобатга олишлари лозим, масалан, юқумли касалликларга чалиниш хавфи ва сафар вақтида асоратлар юзага келиши хавфи ва бошқалар.

Одатда, тиббий туристларнинг хорижга саёхат қилишини асословчи асосий омиллар сифатида тиббий ёрдам кўрсатишдаги қуйидаги уч турдаги фарқлар қайд этилади [1]:

✓ технологик фарқ, яъни бир мамлакатда мавжуд бўлган замонавий тиббий технологиялар ва ускуналар бошқа мамлакатда мавжуд бўлмаслиги ёки чекланган бўлиши;

✓ нарх (қиммат) фарқи, яъни бир мамлакатдаги тиббий хизматлар нархи бошқа мамлакатдаги шунга ўхшаш хизматлар нархидан кескин фарқ қилиши;

✓ ҳуқуқий фарқ, яъни бир мамлакатда тиббий ёрдам олишга ҳуқуқий чекловлар қўйилганлиги бўлиши мумкин.

Мазкур тиббий ёрдам кўрсатишдаги уч турдаги фарқлар беморларни хориждан тиббий ёрдам излашга ундаши мумкин. Чунки улар чет элда замонавий технологиялар, арзонроқ нархлар ёки ҳуқуқий жиҳатдан қулайроқ шароитлардан фойдаланиш имкониятига эга бўладилар.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига кўра, ҳар йили дунё бўйлаб 15 миллиондан ортиқ киши тиббий мақсадда хорижий давлатларга сафар қилади.

Ўзбекистонда тиббий туризм иқтисодиётнинг истиқболли тармоқларидан бири сифатида давлат сиёсати даражасида қўллаб-қувватланмоқда. Президентнинг 2021 йил 5 майдаги “Соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш ва тиббий туризмни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори мазкур йўналишдаги амалий ислохотларнинг ҳуқуқий асосини яратди.

Ҳозирги кунда тиббий туризм ўзбекистонликлар ва хориж фуқаролари орасида тобора оммалашиб бормоқда. Бу эса Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш ва туризм соҳаларини ривожлантириш учун янги имкониятлар ва истиқболларни очмоқда. Жаҳон миқёсида тиббий туризм тенденциялари фонида Ўзбекистонга тиббий ёрдам олиш ва реабилитация курсларидан ўтиш мақсадида келаётган беморлар сони тобора ортиб бормоқда.

Ўзбекистонда тиббий туризм меҳмонхондўстлик индустриясининг нисбатан янги ва самарали йўналишларидан бирidir. Бу йўналишга 2015 йилдан бошлаб шаклланган. Бу вақтда мамлакатимизга тиббий хизматларни истеъмол қилиш мақсадида ташриф буюрган сайёҳлар 11 мингдан ортиқ кишини ташкил қилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги статистика агентлиги маълумотларига кўра, 2023 йилда бу кўрсаткич 61,3 минг кишини ташкил қилган. Бундай туристлар сони бўйича биринчи бешликка қуйидаги мамлакатлар кирди: Тожикистон (43,2 минг киши), Қозоғистон (10,7 минг), Қирғизистон (5,5 минг), Россия (1,1 минг) ва Туркменистон (0,5 минг). Таққослаш учун айтиш жоизки, ҳозирча хорижий фуқаролар орасида бу йўналиш унчалик оммалашмаган [2].

Хорижлик беморлар сони бўйича етакчи ҳудуд – Тошкент вилояти, ундан кейин Наманган ва Фарғона вилоятлари ҳисобланмоқда.

Кириш туризми кўрсаткичларида ижобий ўсиш кузатилганига қарамай, мамлакат ҳозирча тиббий туризм бозорида ҳам ҳажм, ҳам соҳанинг жозибадорлиги бўйича рақобатбардош эмас. Ўзбекистоннинг бу бозордаги улуши 0,1% дан ошмади.

Миллий экспертлар фикрича, тиббий туризм хизматларини экспорт қилиш орқали йилига камида 300 млн АҚШ доллари даромад олиш мумкин.

Ушбу сегментнинг ўсишини тўсиб турган асосий омиллардан бири – тиббиёт ва соғломлаштириш туризмини комплекс ривожлантиришда яхлит ёндашувнинг мавжуд эмаслигидир. Охирги беш йилда мамлакатда хусусий клиникалар сони ошди, аммо уларнинг фақатгина муайян қисми халқаро сертификатга эга [3].

Мамлакатда тиббий туризмни ривожлантириш масалаларига ҳукумат томонидан алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жумладан, 2024 йилда Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан “Ўзбекистон Республикасида тиббий ва соғломлаштириш туризмини янада ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ги Қарори имзоланди. [4] Унга кўра, Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан биргаликда,

-Ўзбекистон Республикасининг чегара божхона постлари ҳудудида ўз маблағлари ҳисобидан хорижий фуқаролар учун республикадаги тиббиёт, соғломлаштириш муассасалари имкониятлари тўғрисида тарғибот кампанияларини ташкил қилиш;

-давлат тили ва хорижий тилларда тиббиёт ҳамда соғломлаштириш муассасаларининг ягона реестрини шакллантириш ва уни доимий равишда янгилаб бориш;

-тоифали (юлдузли) меҳмонхоналар типигаги санаторийларни сертификатлаштирилишини ташкил қилиш;

-махсус тиббий ва соғломлаштириш туризми йўналишлари (маршрутлари)ни ишлаб чиқиш масалалари Туризм қўмитаси зиммасига юклатилди.

Айтиш жоизки, мамлакатга тиббий хизматлардан фойдаланиш мақсадида ташриф буюрган сайёҳлар ўз навбатида туризмнинг бошқа турларини ҳам истеъмол қиладилар. Жумладан, зиёрат туризми, экотуризм, гастрономик туризм, этнографик каби туризмнинг мазкур қўринишлари бўйича мамлакатда етарли даражада имконият ва салоҳият мавжуддир. Бунда албатта мамлакатда туоператорларнинг ўрни алоҳида аҳамият касб этади.

Ўзбекистонда тиббий туризмнинг муҳим тенденцияси – туоператорлар томонидан тиббий турлар ва комплекс пакетларнинг ривожлантирилиши. Бундай пакетлар тиббий маслаҳатдан тортиб, туристик дастургача бўлган барча хизматларни ўз ичига олади. Бу эса мамлакатда даволаниш жараёнида беморлар учун тўлиқ қўллаб-қувватлаш ва қулай шароит яратиш имконини беради.

Юқоридаги масалаларни ҳал қилиш билан биргаликда, мамлакатда тиббий туризмни ривожлантириш учун замонавий технологиялар, илғор тиббий ускуналар билан тўлақонли жиҳозланиши, юқори малакали кадрларни фаолиятини йўлга қўйилиши ўз навбатида хорижий сайёҳларнинг оқимини кўпайишига олиб келади.

Сўнгги йилларда мамлакатимизда замонавий тиббий марказлар ва хусусий клиникалар сони ортиб бормоқда. “Akfa Medline”, “Tashkent International Clinic”, “Zarmed Pratiksha”, “Shifo NUR”, “Medion” каби муассасалар халқаро стандартларга мос равишда хизмат кўрсатмоқда.

Бироқ соҳада бир қатор муаммолар ҳам мавжуд:

- хорижий беморларни жалб қилишда маркетинг фаолиятининг етарли эмаслиги;
- тиббий муассасаларнинг халқаро аккредитация даражаси пастлиги;
- логистика ва виза хизматларининг қийинлиги;
- малакали мутахассислар етишмаслиги.

Бу камчиликлар тиббий туризмни ривожлантиришда тизимли ёндашувни талаб этади.

Ўзбекистонда тиббий туризмни самарали ривожлантириш учун қуйидаги устувор йўналишлар белгилаб олиниши зарур:

биринчидан, халқаро стандартларни жорий этиш. Клиникаларда ISO ва JCI стандартларига мос сертификатлаш тизимини йўлга қўйиш;

иккинчидан, маркетинг стратегиясини такомиллаштириш. Хорижий бозорларда Ўзбекистон тиббий хизматларининг брендини шакллантириш ва Интернет орқали тарғиб қилиш;

учинчидан, инфратузилмани ривожлантириш. Тиббий муассасалар атрофида меҳмонхона, транспорт ва ахборот хизматларини яхшилаш;

тўртинчидан, махсус тиббий кластерлар ташкил этиш. Тошкент, Самарқанд, Фарғона ва Бухоро шаҳарларида комплекс тиббий-туристик зоналар яратиш;

бешинчидан, кадрлар тайёрлаш ва малака ошириш. Хорижий тажрибалар асосида шифокорлар ва тиббий персонални қайта тайёрлаш тизимини ривожлантириш.

олтинчидан, рақамли технологияларни жорий этиш. Телемедицина, онлайн-консультациялар ва электрон тиббий маълумотлар базасини шакллантириш;

еттинчидан, тиббиёт муассасалари ходимларининг хорижий тилларни билиш даражасини ошириш, эҳтимолий мижозлар тилида расмий веб-сайтларни яратиш зарур. Шунингдек, олий ва ўрта махсус профессионал таълимнинг барча йўналишларида хорижий тилларни ўрганишни умумқасбий ва касбий компетенциялар сифатида давлат таълим стандартларига киритиш лозим.

Шунингдек хорижий тажрибалардан унумли фойдаланиш ва халқаро ҳамкорликни кенг йўлга қўйиш мақсадга мувофиқдир. Ҳиндистон, Туркия, Жанубий Корея ва Таиланд каби давлатлар тиббий туризмни миллий иқтисодиётнинг устувор йўналиши сифатида

ривожлантириб, катта натижаларга эришган. Бу мамлакатларда давлат ва хусусий сектор ҳамкорлигида тиббий кластерлар ташкил этилган, хизматлар нархи нисбатан арзон, сифат эса халқаро талабларга мос. Ўзбекистон учун мазкур давлатлар тажрибасини ўрганиш ва мослаштириш муҳим аҳамият касб этади.

Тиббий туризм Ўзбекистон учун юқори иқтисодий салоҳиятга эга йўналиш бўлиб, унинг ривожланиши соғлиқни сақлаш тизими, хизмат кўрсатиш инфратузилмаси ва инсон капитали ривожига ижобий таъсир кўрсатади. Соҳани барқарор ривожлантириш учун давлат қўллаб-қувватлови, халқаро стандартларни жорий этиш, кадрлар салоҳиятини ошириш ва рақамли технологияларни кенг татбиқ этиш зарур.

Хулоса қилиб айтганда, замонавий босқичда тиббий туризмни ривожлантириш глобализация жараёнлари билан чамбарчас боғлиқ. Чегараларнинг очилиши, ягона иқтисодий маконлар, одамларнинг соғлом ҳаёт тарзини таъминлаш, ҳаёт сифатини ва давомийлигини оширишга интилиши тиббиётни жадал ривожлантиришга ҳамда тиббий туризмнинг глобал бозорини шакллантиришга туртки беради.

Ўзбекистон ушбу йўналишни муваффақиятли ривожлантириш ва янги бозорларга чиқиш учун барча имкониятларга эга. Мавжуд тўсиқларни бартараф этиш ва таклиф этилган тавсияларни амалга ошириш орқали барқарор ва рақобатбардош тиббий туризм индустриясини яратиш мумкин. Бу эса мамлакат иқтисодиётига ҳам, фуқароларига ҳам катта фойда келтиради.

Самарали стратегия ва соҳага йўналтирилган инвестициялар билан Ўзбекистонда тиббий туризм бўйича дунё бозорига чиқиш имконияти мавжуд. Юқори сифатли тиббий хизматлар, сервис даражаси ва беморлар учун қулайликни таъминлаш, бу эса миллий клиникаларига жаҳон миқёсида эътироф этилиши, даволаниш учун кўпроқ хорижий меҳмонларни жалб қилиш имконини беради.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан “Ўзбекистон Республикасида тиббий ва соғломлаштириш туризмининг янада ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ги ПҚ-№335 сонли Қарори,
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 5 майдаги “Соғлиқни сақлаш тизимининг ислоҳ қилиш ва тиббий туризмни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги қарори.
3. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti (WHO). Medical Tourism Global Trends Report, 2023.
4. UNWTO. Global Report on Health Tourism, 2022.
5. Ўзбекистон Республикаси Туризм қўмитаси расмий маълумотлари.
6. Рахимов, Ф. (2023). Ўзбекистонда тиббий туризмни ривожлантириш масалалари. “Туризм ва Иқтисодиёт” журнали, №4, 45–52-бетлар.
7. <https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-i-perspektivy-razvitiya-meditsinskogo-turizma-v-rossii/viewer>